

Kommunstyrelsen

Svar på remiss från Regeringskansliet av SOU 2022:70 En uppväxt fri från våld - en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att lämna förslag på remissvar enligt förvaltningens yttrande i tjänsteutlåtande daterat 9 juni 2023.

Sammanfattning

En särskild utredare har i uppdrag att lämna ett förslag till regeringen om en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Nu har förslag till nationell strategi inklusive förslag på ny lag samt lagändringar gått på remiss till regioner, myndigheter samt kommuner.

Remissen har besvarats i samråd mellan kommunledningsförvaltningen, socialförvaltningen samt barn- och utbildningsförvaltningen. Förvaltningarnas bedömning är att utredningen är gedigen, väl genomarbetad och har en bred och främjande ansats vilket är positivt. Det övergripande målet samt de långsiktiga målen är bra och ambitiösa inriktningar. Flera områden jobbar kommunen redan med, några områden finns det förbättringspotential inom. Kommunledningsförvaltningen föreslår att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att lämna förslag på remissvar enligt förvaltningens yttrande i tjänsteutlåtande daterat 9 juni 2023.

Bakgrund

En särskild utredare har i uppdrag att lämna ett förslag till regeringen om en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Strategin ska anlägga ett helhetsperspektiv och möjliggöra en sammanhållen inriktning för arbetet med att förebygga och bekämpa våld mot barn under den närmaste tioårsperioden. Nu har förslag till nationell strategi inklusive förslag på ny lag samt lagändringar gått på remiss till regioner, myndigheter samt kommuner.

Regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet. Särskilt efterfrågas synpunkter på den föreslagna strategin inklusive dess övergripande mål, långsiktiga mål och den föreslagna strukturen för dess genomförande (kapitel 14), de prioriterade insatsområdena (avsnitt 15.1, 15.2, 15.3, 15.4 och 15.5) samt författningsförslagen. Mål och struktur lyder som följer;

Förslag; Strategins övergripande målsättning är att varje barn ska ha en uppväxt fri från våld.

Förslag: Den nationella strategin för att förebygga och bekämpa våld mot barn ska ha fem långsiktiga mål som anger inriktningen för arbetet mot det övergripande målet. Dessa mål föreslås;

1. Våld mot barn ska förebyggas.
2. Barns våldsutsatthet ska upptäckas.
3. Barn ska få det skydd och stöd samt den behandling de har rätt till.
4. Barns rättigheter i brottmålsprocessen ska tillgodoses.
5. Kunskaps- och metodutvecklingen ska stärkas.

En struktur för genomförande, samordning och uppföljning av strategin är enligt utredaren nödvändig. I korthet består förslaget av följande delar:

- Folkhälsomyndigheten ges en central roll i samordning, stöd, kunskapsutveckling och uppföljning.
- Ett antal nationella myndigheter ska bidra särskilt i det övergripande arbetet mot strategins mål.
- Länsstyrelserna ska stödja och främja det regionala arbetet och samarbetet.
- Kommunerna ska ta fram kommunövergripande kartläggningar, analyser och åtgärdsplaner.
- Statliga medel förstärker förutsättningarna och ger fler möjlighet att bidra.
- Återkommande handlingsplaner från regeringen.

Förslaget på genomförandestruktur innebär att en ny lag reglerar kommunernas ansvar för det våldsförebyggande arbetet där det liksom den nya brottsförebyggande lagen ställs krav på övergripande kartläggningar, analyser och åtgärdsplaner samt en organisation för arbetet. I tre år följer ett riktat stadsbidrag som stöd för implementering av lagen. Därefter förväntas kommunerna klara finansieringen själva då det ingår i kommunens uppdrag.

Förvaltningens yttrande

I detta remissvar ges synpunkter på den föreslagna strategin inklusive dess övergripande mål, långsiktiga mål och den föreslagna strukturen för dess genomförande (kapitel 14), de prioriterade insatsområdena (avsnitt 15.1, 15.2, 15.3, 15.4 och 15.5).

Övergripande mål, långsiktiga mål och strategier inom målen

- Kommunen ställer sig bakom det övergripande målet och de långsiktiga målen

Varje barn ska ha en uppväxt fri från våld är en bra och självklar målsättning

som kommunen redan jobbar med och som samtidigt kan innebära en ambitionshöjning och en kunskaphöjning hos de verksamheter som möter barn och familjer. Samtliga fem långsiktiga mål är positiva. Det är viktigt att jobba främjande och förebyggande, stärka kunskapen, att upptäcka barns våldsutsatthet, att barn ska få skydd, stöd samt och behandling samt att barns rättigheter i brottmålsprocessen tillgodoses. Kommunen jobbar redan med flera av frågorna, och behöver utveckla sig inom några områden. Dock kan det vara utmanande att avgöra ambitionsnivån och kommuners förutsättningar ser olika ut. Kommer det finnas insatser/åtgärder som alla behöver förhålla sig till som någon form av basnivå?

Det är positivt med de prioriterade inriktningarna då de ger kommunen en vägledning i vad som är viktigt att jobba med. Kommentarer på några av inriktningarna:

- Kommunen är negativt inställd till fler enkäter i skolan som redan idag har en stor administration vad gäller enkäter. Det är bättre att använda sig av och fördjupa de enkäter som redan finns.
- Kommunen är positiv till extra föräldraskapsstöd som en del av ett nationella hälsoprogram samt till att utöka utbudet vad gäller målgruppsanpassat föräldraskapsstöd.
- Kommunen är positiv till att ge skolverket i uppdrag att se över hur barns kunskap om sina rättigheter kan stärkas.
- Om mer digitalt föräldraskapsstöd ska finnas vore det lämpligt med ett samarbete med 1177 så att stödet finns samlat och enkelt att nå för föräldrar.
- Kommunen är positiv till att fortsatt sprida kunskap om våld och dess konsekvenser.
- Det är positivt med ambitioner om utveckla samordningen barn- och unga mellan flera olika verksamheter, även om ett sådant utvecklingsarbete redan sker.
- Kopplat till ambitioner om främjande och förebyggande arbete inom socialtjänsten kan det komma att ta tid att ställa om. Samtidigt ligger detta i linje med redan föreslagna förändringar av socialtjänstlagen.
- Ett önskemål kopplat till mål om kunskapsutveckling är att vi får bra grundindikatorer att följa såväl nationellt som lokalt som analyseras på nationell nivå och kan bidra till en bra lokal lägesanalys.

Föreslagen struktur

- Kommunen ställer sig inte bakom en egen reglering på området utan föreslår att strategins ambitioner bakas in i lagen om brottsförebyggande arbete för bättre helhetsarbete lokalt.
- Kommunen ställer sig i övrigt bakom strukturen för arbetet förutsatt att alla aktörer gör sina delar och att folkhälsomyndigheten har ett tydligt mandat i sin samordning.
- Kommunen ställer sig bakom att folkhälsomyndigheten som har en bred ansats får samordningsuppdraget.

En reglering kan förstärka och tydliggöra kommuner ansvar och kunskapsbaserade arbete med att förebygga eller bekämpa våld mot barn. Men det är inte säkert att en reglering kommer att förbättra villkoren för barnen i

praktiken. Även om ytterligare en reglering kan uppfattas göra en liten inskränkning i det kommunala självstyret finns det liknande tendenser på fler områden såsom exempelvis det brottsförebyggande arbetet och i en förlängning riskerar det att bli en relativt stor inskränkning i självstyret. Om varje sakområde skulle ha liknande regleringar såsom exempelvis ANDT-S eller psykisk hälsa finns det risk att resurserna allokeras till administrativt arbete med lägesbeskrivningar och planer för varje specifikt område snarare än insatser som gör nytta för barnen. Kommunen har en önskan om att nationella myndigheter hjälper kommunen att skapa en helhet i lägesbeskrivningar och planer kring främjande, förebyggande och stödjande arbete oavsett om utmaningen är våld, psykisk ohälsa eller något annat. Ett sätt att tydliggöra kommunens ansvar på området men samtidigt hjälpa kommunen att skapa helhet är att väva in området i den nya regleringen kring det brottsförebyggande arbetet. Det vill säga, att göra ändringar i den brottsförebyggande lagen med betoning på de aspekter kopplat till våld mot barn som riskerar att inte beaktas i nuvarande lagstiftning. Så att den exempelvis beaktar barnperspektivet och synliggör olika typer av våld. Som utredningen tar upp; *”Samma risk- och skyddsfaktorer har betydelse för många olika samhällsproblem Ohälsa, droganvändning, våld, kriminalitet och utanförskap är samhällsproblem som i stor utsträckning kan förklaras av samma bakomliggande faktorer. Tidigt främjande och förebyggande arbete som påverkar dessa faktorer kan därför få effekter på många problemområden samtidigt.”* Istället för ytterligare en reglering krävs bättre resursmässiga förutsättningar för kommunerna att jobba strategiskt och planerande med frågan.

- Kommunen föreslår mer långsiktiga och generella finansiella åtgärder än ett riktat statsbidrag i 3 år

Den kommunutredning SOU 2020:8 som regeringen låtit ta fram belyser vikten av att kommuner, för att kunna möta samhällsutvecklingen, har en kapacitet som står i proportion till dels de uppgifter som ska utföras, dels den service och välfärd som invånarna har rätt till. Men att kommunerna samtidigt står inför stora utmaningar, bland annat till följd av den demografiska utvecklingen och den snabba urbaniseringstakten. Polariseringsökar mellan kommuner avseende befolkning, rekryteringsmöjligheter och ekonomiska förutsättningar. Kommunutredningen lyfter också strategisk planering som en utmaning för flera kommuner och därmed förmågan att söka riktade statsbidrag (SOU 2020:8).

Tider med personella som ekonomiska utmaningar kan skapa svårigheter även vad gäller förutsättningar att prioritera främjande och förebyggande arbete. Det finns inga enkla lösningar i att stärka förutsättningarna för kommunerna vad gäller strategisk planering för att främja, förebygga och stötta barn som upplevt våld. Men om förslaget ska innebära en reell förändring i det praktiska arbetet krävs mer långsiktiga resurser än vad förslaget innebär. Ett riktat statsbidrag under en kort period tenderar att möjliggöra kortsiktiga lösningar som det sedan inte finns resurser att implementera.

Finansiering och ekonomiska konsekvenser

Förvaltningens förslag till beslut leder inte till några direkta ekonomiska konsekvenser för nämnden, varför beslut om finansiering inte behöver tas.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande från Kommunledningsförvaltningen, 2023-06-13
- Missiv till remiss från Regeringskansliet av SOU 2022:70 En uppväxt fri från våld
- Volym 1 – remiss från regeringskansliet av SOU 2022:70 En uppväxt fri från våld
- Volym 2 – remiss från regeringskansliet av SOU 2022:70 En uppväxt fri från våld

Beslutet ska skickas till

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sof@regeringskansliet.se

Socialnämnden

Socialförvaltningen

Barn- och utbildningsnämnden

Barn-och utbildningsförvaltningen

Johanna Jonsson

Folkhälsostrateg